Arnout Vanreusel, student die in '69 de mijn in ging

«Geloof in een rechtvaardiger maatschappij is gebleven»

HOUTHALEN.– Hij was erbij toen de jonge Valère Sclep – een goede kennis van hem en even geëngageerd – aan de mijnpoorten van Zwartberg door de rijkswacht werd doodgeschoten. Dat was goed twee jaar vóór mei '68. «Dáár lagen mijn roots,» zegt Arnout Vanreusel, nu 47 jaar.

Hij was de eerste en lange tijd de enige van zijn studentengeneratie die de daad bij het woord voegde en onder de arbeiders ging leven en werken. Voor hem werd dat de ondergrond in de mijn van Zolder. «De maatschappij, letterlijk, van onderuit bekijken.»

Het «engagement» is als een rode draad door zijn leven blijven lopen. De jonge sociologiestudent van toen werkt nu – als groepsbegeleider – sinds drie jaar bij de Begeleidingsdienst Limburgs Mijngebied. Opleiding van en bemiddeling voor ex-mijnwerkers, uitgebreid tot nog andere risicogroepen van de arbeidsmarkt. Omgang met ongeschoolde mensen, kansarmen, voor tachtig procent migranten, voor zowat de helft Turken.

Een «gelovige», nog altijd: «Jazeker, de onrechtvaardigheden zijn weg te werken, de maatschappij kan veranderen ten goede; daar ben ik van overtuigd. Maar niet op de manier zoals wij toen dachten.»

Voor zijn marxistisch-leninistische geestesgenoten en medestrijders van toentertijd (vooral van Amada, nu PvdA) heeft hij «afgehaakt» en zelf zegt hij: «Dat had ik nog vroeger moeten doen.» Hij noemt zichzelf nu een «partij-dakloze», is getrouwd en heeft twee dochters, van elf en veertien jaar, en prijst zich gelukkig dat die – ongetwijfeld van vader én moeder geërfd – blijk geven van (alweer) «engagement». Sociaal, milieugericht, overtuigde jonge anti-racistjes.

Hij is er zich van bewust dat een «gewone» carrière hem waarschijnlijk welstellender had gemaakt, maar zeker niet gelukkiger. Spijt is er niet bij. Arnout Vanreusel was tweeëntwintig in mei '68: «Veel mensen hebben het over mei '68, en verliezen zo'n beetje uit het oog dat Leuven mei '66 zéker zo belangrijk is geweest. Het 'vrije denken' dat opstond tegen het autoritaire systeem. Leuven-Vlaams en het verzet tegen het mandement van de bisschoppen. Het is tóen dat het conservatieve Vlaanderen dooreen werd geschud...»

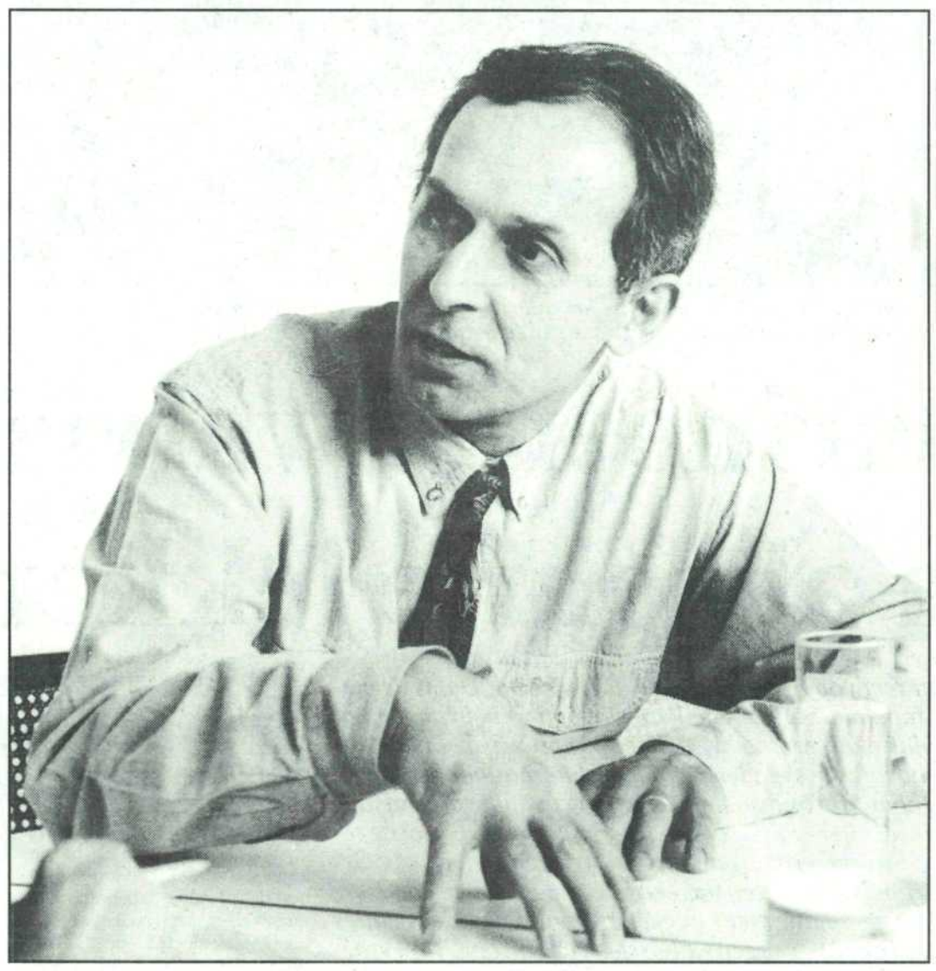

Arnout Vanreusel, socioloog, ex-mijnwerker, ex-stakingsleider, ex-fabrieksarbeider: «Veel mensen die het hebben over mei '68 verliezen zo'n beetje uit het oog dat Leuven mei '66 minstens zo belangrijk is geweest. Het is toen dat het conservatieve Vlaanderen door mekaar werd geschud.» (FOTO: JOS GIJSELS)

Arnout Vanreusel, zoon van een atheneumleraar, werd in '46 in Edegem geboren. Op 6-jarige leeftijd verhuisde hij mee naar Genk. Na zijn middelbare studies aan het plaatselijke atheneum studeerde hij aan de K.U.Leuven (arbeids)sociologie, plus studie van de ontwikkelingslanden, plus Spaans, wat niet verwonderlijk was voor een jongmens dat vaagweg met de gedachte speelde naar Zuid-Amerika te trekken, «de wereldrevolutie zo'n beetje te gaan ondersteunen.»

In de plaats daarvan, en nadat hij een aanbod van de studiedienst van de KWB en van professor Louis Baeck (sociologie van de ontwikkelingslanden) had afgewimpeld, werd hij ondergronds mijnwerker in Zolder, direct na het eind van zijn universitaire studie, in de zomer van '69.»

Logementshuis

–En niemand vermoedde dat je eigenlijk een universitair gediplomeerd socioloog was?

(Lacht) «Daar zijn wat verzinsels aan te pas gekomen, ja. Ik was zogezegd de zoon van een winkelier die aan de BTW failliet was gegaan, en zonder inkomsten zat. Dat slikten ze.»

–Heel wat mensen denken dat die jonge snaken in de fabrieken en de mijnen de revolutionaire boodschap gingen verkondigen, propaganda voeren...

«Dat was het zeker niet in de eerste plaats. Voor mij was het 'bezien, beleven, ervaring opdoen'. Hoe staan (ongeschoolde) arbeiders tegenover de vakbond, hoe onrechtvaardig is het arbeidssysteem?»

–En wat stak je op?

«Onder meer dat in de ogen van de arbeiders de vakbondsdélégués een bevoorrechte positie bekleedden. Ik nam kennis van het onveilige, vuile en gevaarlijke werk beneden, én van het boete-systeem. Ik had erg veel voeling met de gewone mijnwerker, de migrant. Ik leefde met ze samen in een logementshuis (van de mijn) in Meulenberg. Kost en inwoon werden gewoon van mijn loon afgetrokken.»

–Waar stond je, ideologisch, toen?

«Als zo vele anderen geïnspireerd door de mei-revolte, door de Chinese culturele revolutie ook, door de strijd van de Vietnamezen, door het besef van een sociale dimensie, door het mogelijke samengaan van christendom met marxisme. Ik begon mijn studies in Leuven in '64. Het jaar daarna was ik actief lid van de beweging 'Brug' (tussen christenen en marxisten), debatten met Kruithof, met Mandel, met pater Van Bladel. En nog een jaar daarna stond ik mee aan de poorten van de mijn van Zwartberg, die moest sluiten. Pamfletten uitdelen, betogen tegen het optreden van de rijkswacht. Dáár lagen voor mij eigenlijk de roots, samen met de onderbouw die ons gegeven was vanuit Berkeley en Berlijn, Marcuse, Dutschke, Cohn-Bendit. Want dát was de grote droom: wij wilden de wereld veranderen en dachten ook écht dat het kon.»

–Een tijd lang leek het er ook hard op...

«Jazeker. Alles kón, dat was de tijdgeest. Studenten die een Belgische regering (VdB) deden vallen in onze strijd om Leuven-Vlaams, Franse studenten die De Gaulle op de vlucht joegen...»

Stakingsleider

–Wat deed je als universiteitsstudent in die beroemde meimaand?

«We waren bezig met de SVB, de studenten-vakbond, met Ludo Martens en Paul Goossens. Onze ouders dachten dat we in Leuven zaten, maar we stonden pamfletten uit te delen aan de (nu gesloten) Renault-fabrieken van Billancourt bij Parijs, waar toen een gigantische staking aan de gang was,én in de zomer daarop aan de Turijnse Fiat-fabrieken. Of we gingen in Waalse dorpjes rond Charleroi de mensen toespreken om ze duidelijk te maken dat de eis 'Leuven-Vlaams' gerechtvaardigd was. En we slaagden erin die mensen te overtuigen...»

–Was je even goed mijnwerker als actief, militant student?

«Ja, ik 'scoorde goed'. Ik was een degelijk mijnarbeider. Pas in januari '70, na de grote staking – onderhand was bekend geworden dat ik socioloog was – werd ik voor een eerste keer afgedankt, samen met twee andere stakingsleiders. Onze werkmakkers legden uit solidariteit het werk neer, en we werden terug aangenomen. Het was wel een *harde* tijd: om vier uur 's morgens op, een dag werken in de mijn en 's avonds werk- en studievergaderingen, actief in de Derde Wereldbeweging, in SVB, andere mijnwerkers thuis bezoeken, bezig zijn met Mijnwerkersmacht, later de politieke beweging Alle Macht Aan de Arbeiders...»

–Hoe is je «mijnwerk» gestopt?

«Dat was in juni '70. Eén afwezigheidsbriefje niet binnengestuurd. Foutje. Afdanking. Heel erg was dat niet, ik wilde toch niet m'n leven lang mijnwerker blijven. En ik moest toch naar het leger, naar Leopoldsburg. Een beetje naïef van me, maar ik dacht dat ze daar nog niets van m'n 'mijnwerkersengagement' gehoord hadden. Dat was een misrekening. Ik kreeg een bediendenjob, vervelend bureauwerk, vér van het contact met de miliciens.»

Breekpunt

«Na het leger heb ik voortgewerkt in een aantal bedrijven, tot in '76, als arbeider. Ook in de fabriek heb ik nog eens een staking georganiseerd, bij Berkvens was dat, deurenfabriek in Houthalen, bestaat nu niet meer. Bij de VDAB volgde ik ook een herscholingscursus. Van dan af was ik (lacht) een 'geschoold arbeider'. In '76 ben ik overgestapt naar het medisch-pedagogisch instituut St.-Ferdinand in Lummen. Opvoeder en begeleider in het beroepsonderwijs, van jong-volwassenen. Van daaruit ben ik naar hier gekomen.»

–In de ogen van de huidige PvdA-mensen heb je «afgehaakt». Wanneer is dat gebeurd?

«Dat vind ik een heel moeilijke vraag. Zo rond het midden van de jaren zeventig moeten bij mij de twijfels gerezen zijn. Twijfels aan de ideeën van de jaren zestig, die draaiden rond de overtuiging dat de Derde Wereld moest bevrijd worden van de onderdrukking van het kapitalistisch systeem. Twijfels aan het Maoïsme, aan het marxisme-leninisme, aan het éénpartij-systeem, aan de deugdelijkheid van de 'voorhoede-partij' waarvoor we opgeleid werden. Het was een desillusie voor mij, toen ik inzag dat, waar het communisme aan de macht komt, de democratie wordt afgebouwd en de dictatuur wordt geïnstalleerd.»

–En dat was het breekpunt?

«Ja. Maar breken is niet makkelijk. Het is heel hard om de groep te verlaten waar je je engagement in beleefd hebt, al was het maar om je geen 'afvallige' te voelen, als een 'deserteur', als iemand die zich door z'n gemakzucht zou laten leiden. Maar dat is het dus niet. Het engagement blijft, ook als je afstand neemt van het marxisme-leninisme. Jarenlang ben ik nog actief gebleven in de anti-imperialistische bond. En waar ik nu mee bezig ben is nog altijd 'engagement', zij het dan als partij-dakloze. Werken met ongeschoolden, met migranten, en tégen het racisme. Ook hier, aan dit werk, komt noodgedwongen een eind, binnen een jaar of drie. Ik zie dan wel. Nee, ik heb geen spijt over mijn verleden. Ik betreur het niet dat ik een sociologen-carrière heb laten liggen. En mijn geloof in een te veranderen, rechtvaardiger maatschappij, dat is gebleven.»

Lode RAMAEKERS

Morgen: gezinssocioloog Wilfried Dumon

De wilde jaren van Chris Lomme

«Ik was een rebel avant la lettre»

«Ik heb die hele periode vrij acuut meegemaakt, ik kwam namelijk uit de burgerij. Tien jaar eerder, in '57-'58, had ik mijn persoonlijke revolte beleefd. Eigenlijk was ik een rebel *avant la lettre*. Ik heb moeten vechten om actrice te mogen worden. De solidariteit met studenten, arbeiders en iedereen die droomde van vrijheid en een betere wereld, zat er bij mij dus diep in. Helaas had ik het in die periode veel te druk om echt actief deel te nemen aan acties. Een echte hippie ben ik ook nooit geweest. Ik had geen tijd om hele dagen in parken rond te hangen. Ik was dertig en mijn carrière begon net te lopen. Voor mij waren het de wilde jaren, van uitgaan, feesten, verliefd zijn, met volle teugen van alles genieten. Je kent dat, met lange jurken en kilo's kettingen en kralen. Ik heb zelfs een tijdje in een commune gewoond, maar dat was meer uit geldgebrek dan wat anders.»

«In die dagen was veel mogelijk. Ooit heb ik nog een hele tijd bij een vriendin in gewoond. Pas een hele tijd later realiseerde ik me dat ze daar nooit wat voor had gevraagd. Of die avond dat ik geen bed had. Toen nodigde een man mij uit om bij hem te slapen. *Ja, ja* dacht ik, dat zal wat worden. *Maar nee hoor, hij bood me zonder morren zijn bed aan en hijzelf sliep op de grond.»*

«Gelukkig ben ik ontsnapt aan de kater die veel van mijn leeftijdsgenoten aan die periode hebben overgehouden. Ik heb ook helemaal geen heimwee naar die tijd. Toen was ik mooi en jong, nu oud en versleten, maar ik voel me even goed. Mijn dromen en idealen zijn heel mijn leven hetzelfde gebleven. Ik ben er nog altijd rotsvast van overtuigd dat het enige wat de wereld nodig heeft verdraagzaamheid, warmte en liefde is. Toen was de wereld trouwens niet mooier, er gebeurden toen ook gruwelijke dingen, alleen was het minder geweten.»

K.L.
(Foto: HBvL)

AKO-literatuurprijs voor Marcel Möring

AMSTERDAM.– Gisteravond laat is voor de zevende keer de AKO-literatuurprijs uitgereikt. Laureaat is «Het grote verlangen» van de Nederlandse auteur Marcel Möring. Dit is nog maar de tweede roman van Möring die in Nederland nog altijd de status heeft van jonge belofte. De gedoodverfde favoriet Harry Mulisch greep met «De ontdekking van de hemel» net naast de ereprijs. Aan deze commerciële prijs, ingericht door het AKO-boekhandelconcern, is een bedrag van 50.000 gulden (ongeveer 1 miljoen frank) verbonden.

Tegen het decor van een maatschappij in verval vertelt Marcel Möring in zijn filosofische roman de speurtocht van een weesjongen naar zijn identiteit.

Dit jaar kreeg de jury, onder voorzitterschap van Mark Eyskens, de moeilijk opdracht uit 239 meedingende titels zes genomineerden aan te duiden. De overige genomineerden buiten bovenvermelde auteurs waren: «Het verkoolde alfabet» van Paul De Wispelaere, «Kerst- en andere liefdesverhalen» van Kristien Hemmerechts, «De wijde blik» van Willem Jan Otten, en «Heren van de thee» van Hella S. Haasse.

J.J.

Twee op de drie gezinnen willen strijk uitbesteden

BRUSSEL.– Als het aanbod voorhanden is, zouden twee op drie gezinnen hun strijk willen uitbesteden. Dt blijkt uit een marktonderzoek van Regionaal Instituut voor de Samenlevingsopbouw Brussel (RISO). In het najaar wil het RISO in het Brusselse van start gaan met een strijkwinkel. Volgens het marktonderzoek zou het initiatief een grote kans op slagen hebben. Nu besteedt slechts 15 procent van de ondervraagden zijn strijk uit. Vooral in gezinnen met twee verdieners zou er behoefte zijn aan een strijkdienst.

De initiatiefnemers willen op deze manier langdurig werkloze vrouwen een vaste, volwaardige job bezorgen. Omdat het gaat om mensen die in het normaal arbeidscircuit niet aan de bak komen, hoopt men op subsidies. Als het Brusselse Gewest met de gevraagde loon- en investeringssubsidies over de brug komt, gaat het project op 1 oktober van dit jaar van start.

Z.G.

16 km file na kettingbotsing

TERVUREN.– Gistermorgen even voor 7 uur raakten zeven auto's en een bestelwagen in een kettingbotsing betrokken in de tunnel onder het Vierarmenkruispunt op de Ring rond Brussel in Tervuren. De tunnel raakte hierdoor volledig geblokkeerd. Er vormde zich een file van zestien km. De staart van de file reikte tot in Waterloo. Bij de klap raakten slechts twee personen gewond, die naar het AZ Sint-Lucas in Woluwe werden overgebracht.

T.B.

N I E U W

De unieke KV-S2913 kleurenTV.
Het licht mag gerust aanblijven tijdens de griezelfilm.

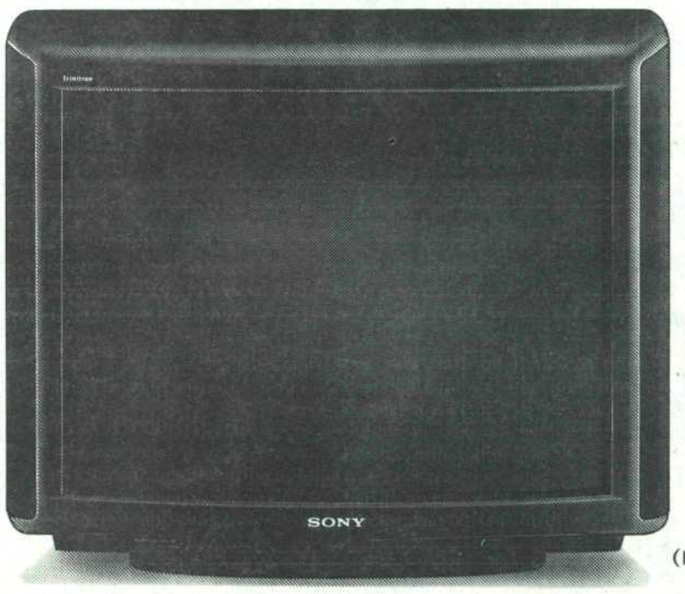

71.995 F
(Indicatieve verkoopprijs)

Wat deze kleurenTV zo uniek maakt, is niet het on-screen menu, de 100 preselekties, de intelligente teletekst. Het is vooral de beeld- en klankkwaliteit, waardoor Sony met kop en schouders boven de andere blijft uitsteken. Bij vele tv's kan men, bij het minste zonlicht, de kleuren en het beeld nog nauwelijks onderscheiden. De nieuwe Super Trinitron van de KV-S2913 is echter supervlak en weerkaatst het licht praktisch niet. Zelfs met alle lichten aan behoudt hij zijn levendige kleuren. Met deze Super Trinitron is het zwart bovendien nog zwarter, zodat de kleuren en de kontrasten nog intenser worden. De ingebouwde Digital Comb Filter scheidt de kleur- van de lichtinformatie, wat uitmondt in een haarscherp en levensecht beeld. Voeg daarbij de Super Spectrum Sound en u waant zich echt in een bioskoop. Zonder dat u in het donker hoeft te zitten.

SONY

PENTAGONE

SONY, HET VERSCHIL

1.10.08766.4248.023.01